

признаки, их разграничивающие, выделены их объекты и функциональные субъекты. Автор проанализировал средства и методы, которые составляют содержание каждой из указанных функций режима. Сформулированы понятия уголовно-исполнительной и криминологической функций режима в местах лишения свободы, а также средств и мер, их составляющих.

Ключевые слова: функции режима в местах лишения свободы, уголовно-исполнительная деятельность, предупреждение преступности, методы предупреждения преступности, средства предупреждения преступности.

Summary

Klyovan N. V. The definition and contents of criminal-executive and criminology functions of a regime in places of imprisonment. — Article.

Regime in places of imprisonment accomplishes a range of functions, which are being fulfilled through separate directions of its interaction and forms of various subjects' actions. The article investigates the criminal-executive and criminology functions of a regime, peculiar features and indications, which actually demarcate them; emphasis is mainly laid on its objects and functional subjects. The author has analyzed means and methods, which comprise the contents of each mentioned function of a regime. Inter alia, the article represents the definitions of the criminal-executive and criminology functions of a regime in places of imprisonment, as well as means and measures comprising them.

Keywords: functions of a regime in places of imprisonment, criminal-executive activity, criminality prevention, methods of criminality prevention, means of criminality prevention.

УДК.343.985.2

Д. К. Василяка

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ ТА ТЕРМІНІВ У КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Загальновідомо, що теорія нерозривно пов'язана з практикою, взаємообумовлена. В цьому її необхідність і соціальне призначення. Важко переоцінити ступінь впливу теорії на практику, коли він виражається в повсякчасному застосуванні органами дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду, адвокатури кримінально-процесуальних норм, розроблених з урахуванням останніх досягнень науки і сформульовані при безпосередній участі вчених. Це поєднання доктрини з практикою ще більше ускладнюється, коли в законі проведена від початку до кінця єдина концепція кримінального процесу, коли кожна норма, навіть взята ізольовано, є по суті одним з часткових виявів саме цієї концепції. Тоді все процесуальне регулювання стає цілим, логічно обумовленим і практично необхідним [1, 3]. Особливо на сучасному етапі, коли зміни в юридичній надбудові суспільства внесли свої корективи в досліджувану проблему.

Основною проблемою, яка існує сьогодні в кримінальному процесі, є формування правових норм та закону в цілому з дотриманням вимог юридичної техніки, мовного його викладення [2; 3] та вживання (використання) в редакціях окремих норм понять та термінів.

Мета статті полягає у дослідженні проблемних питань щодо визначення понять та термінів у кримінально-процесуальному законі України.

Виклад основного матеріалу. В межах окресленої гносеологічної задачі важливим методологічним підґрунтям дослідження є науково-практична ідея. Вона формується у відповідності з прагненням людини зрозуміти і пояснити явище правової дійсності, яке вивчається, що потребує проведення комплексного системного аналізу закономірностей його виникнення і розвитку [4, 22].

На сьогоднішній день, коли проходить перехід до інформаційного суспільства, проблеми текстових виражень (в тому числі і владних приписів) викликають постійний інтерес філософів, представників соціально-гуманітарних наук, але не тільки їх. Адже текстове вираження в різних його формах і видах є основним носієм інформації [5, 127]. До його основних ознак можемо віднести:

- вираження тексту у певній мовній формі та системі;
- структурність;
- тематичну єдність.

Дані ознаки повинні бути притаманними і кримінально-процесуальному законодавству. Кримінально-процесуальний кодекс — це специфічний літературний твір, який, на думку більшості теоретиків права і філології, повинен відповідати загальнолінгвістичним, термінологічним, синтаксичним і стилістичним мовним правилам. Безумовно, що навіть ґрунтовна наукова розробка теми «юридична техніка кримінально-процесуального закону» не гарантує ідеальної моделі відповідності змісту і форми КПК України, єдності «явище — поняття — термін». Такий ідеал практично не буде існувати. Обмеженість людського мислення в пізнанні і відображенні соціальних явищ, складність процесу формування і вираження думок через мову закону, багатство і варіантність української літературної мови та разом з тим поширеність іншомовних слів є об'єктивними і суттєвими перепонами на шляху до досягнення ідеальної моделі КПК України.

У процесі пошуку оптимального співвідношення між змістом і формою кримінально-процесуального закону можна мінімізувати різночитання в його тексті, уніфікувати застосування його норм. Наближений до «ідеалу» кодекс, якщо абстрагуватися від його соціальної обумовленості, уявляється написаним літературною українською мовою, зрозумілою громадянам і юристам. Для цього необхідно дотримуватися необхідних основ законодавчого стилю. Загальновідомо, що певний стиль передбачає вибір та організацію мовного матеріалу відповідно до специфіки його застосування. Так кримінально-процесуальному законотворенню притаманні свої особливості. Наявність численних невідповідностей в тексті КПК України вимогам юридичної техніки дає підстави назвати його юридично недосконалим. Це стосується офіційного тексту кримінально-процесуального закону.

Існує не менш важлива проблема щодо однозначного його сприйняття та розуміння. Норми кримінально-процесуального права не повинні бути джерелом різного їх трактування та тлумачення. Проте якщо проаналізувати коментарі до кримінально-процесуального кодексу (не є виключенням і кримінальний кодекс), то можемо спостерігати деякі розбіжності трактування тих чи інших норм. Що ж до неофіційних видань, то частина з них посилює юридич-

ну недосконалість КПК України наявністю додаткових помилок (різних за своєю сутністю та характером).

У них мають місце помилки при написанні окремих слів, не враховуються усі зміни, які існують на момент видання друком таких видань, інколи можуть вноситись такі зміни, які в офіційний текст не вносились. Так, Законом України № 2670-III від 12 липня 2001 р. у тексті КПК України слова «попереднє слідство», «попереднього слідства», «попереднє», «попереднього» замінено відповідно словами «досудове слідство», «досудового слідства», «досудове», «досудового». Проте в кількох неофіційних виданнях КПК України 2002 р. в ряді статей розділу третього і четвертого (ст. ст. 277, 278, 281, 301, 306, 367, 368, 374, 400^б) такі зміни не внесені, а у ч. 2 ст. 136 словосполучення «попередній виклик» автоматично замінено на «досудовий виклик», у ч. 1 ст. 335 — «попереднє ув'язнення» на «досудове ув'язнення», не внесено доповнення, передбаченого законом № 2953-III від 17 січня 2002 р. до ст. 112 КПК України, російське «с поличним» перекладене як «з речовим доказом», що не відповідає офіційному тексту КПК України тощо. Мова законотворення повинна характеризуватися визначеністю, змістовністю, стислістю. Вона повинна бути якомога більше зрозумілою для громадянина, який не має юридичної освіти, тобто бути популярною і водночас спеціальною. Порушення будь-яких морфологічних і синтаксичних правил української мови в законі неприпустиме. Не вдаючись до аналізу причин утворення незбалансованої ситуації білінгвізму в Україні, зупинимось лише на наслідках цього процесу. Найбільш поширеним негативним явищем кримінально-процесуального закону є *калькування* — безпосереднє перенесення граматичних форм однієї мови на ґрунт іншої. В даному разі невідомо (аргументуючи звиканням до тривалого використання форм) російські конструкції оформлюються в українські словотвірні моделі. Зрозуміло, що нові (правильніше сказати — оновлені) юридичні документи позбавлені багатьох мовних вад, які були притаманні попереднім (виручка, підлог, зложники, зговор, порубка тощо), але все одно часто відображають негативні сторони українського білінгвізму. Так, у Кримінально-процесуальний кодекс станом на 28 серпня 2001 р. внесено значні зміни (зокрема й мовні), але спостерігаються традиційні вже для українського суспільства кальки. Наприклад, у ст. 177 КПК України читаємо: ...в певному приміщенні ...знаходяться розшукувані особи (кальковане російське «находяться»). В даному випадку більш логічним буде перебувають, оскільки *знаходяться* має основою *знаходити* (знайти). У ст. 69 КПК України фіксується традиційне термінологічне сполучення «давати показання», але традиційно воно є знову ж таки на російському ґрунті, в українській мові *показати*, *вказати* є органічними формами, але з дещо іншим лексичним значенням. Отже, в цьому випадку логічнішим було б *давати свідчення* або просто *свідчити* [6, 124–127]. Слова, оформлюючи ту чи іншу думку, повинні максимально точно і повно її виражати, не залишаючи сумнівів щодо вкладеного в них сенсу. Двозначність не припустима в законі. Імпліцитність (прихованість, не явність) притаманна будь-якому тексту та є ефективним способом економії мовних засобів і мовлення. Людина бере з тексту значно більше інфор-

мації, ніж міститься в ньому, як у мовному утворенні. Виявлення, виходячи з явної інформації про те, що її стосується або раніше відоме (тобто скритої інформації), об'єднання, узгодження явної та неявної інформації (тобто «видимого тексту» і «невидимого тексту») відбувається на основі знань про навколишній світ і мови шляхом логіко-операційних дій (логічного висновку, класифікації, розгортання понять) [7, 5–10]. Прикладом може бути інформація загальних норм щодо конкретизуючих (ст. 149 КПК («Запобіжні заходи») — ст. 151 КПК («Підписка про невиїзд») дефінітивних норм щодо тих, в яких використовуються визначений термін (ст. 43-1 «Підозрюваний» — ст. 107 «Допит підозрюваного у вчиненні злочину»), а також інформація, що міститься в Загальній частині щодо норм Особливої (ст. 15 «Здійснення правосуддя тільки судом» — розділ III «Проведення у суді першої інстанції»). Така інформація використовується для традиційної та інформаційної інтерпретації закону як «попереднього знання», знання про «правову реальність» в цілому [8].

Розмір застави як запобіжного заходу встановлюється за правилами, викладеними у ч. 2 ст. 154¹ КПК України. Критерієм визначення розміру застави законодавець визначив ступінь тяжкості вчиненого злочину та наявність чи відсутність в особі, відносно якої обирається запобіжний захід, судимості. Так, щодо особи, обвинуваченої у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, розмір застави не може бути меншим однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Це означає, що застава у розмірі не менше однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян має встановлюватися щодо особи, обвинуваченої у вчиненні будь-якого злочину, верхня межа покарання у вигляді позбавлення волі за який перевищує п'ять років, незалежно від того, якою є нижня межа цього виду покарання, а також незалежно від наявності чи відсутності у неї судимості. Такою особою може бути обвинувачений та підсудний (виходячи з того, що поняття «особа, обвинувачена у вчиненні злочину» є ширшим, ніж поняття «обвинувачений»). Далі законодавець встановлює розмір застави щодо особи, обвинуваченої у вчиненні іншого тяжкого або особливо тяжкого злочину чи раніше судимої особи — він не може бути меншим п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Цим самим надається можливість застосування щодо особи, обвинуваченої у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, застави, розмір якої може бути меншим однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Дана норма суперечить попередній, зміст якої викладено у категоричній формі і яка охоплює усю сукупність тяжких і особливо тяжких злочинів, без будь-яких виключень. У даному випадку законодавець не визначає переліку тяжких і особливо тяжких злочинів, за обвинувачення у вчиненні яких особі може бути зменшено розмір застави у порівнянні з розміром, встановленим попередньою нормою. Не відбувається поділу злочинів на тяжкі і особливо тяжкі та на інші за існуючою класифікацією злочинів, передбаченою ст. 12 КК України. Це означає, що використовувати як критерій визначення розміру застави наявність чи відсутність пред'явленого обвинувачення особі у вчиненні «іншого тяжкого або особливо тяжкого злочину» є неможливим через відсутність відповідної класифікації злочинів.

Що ж до словосполучення «раніше судимою особою», то його вживання є неточним і його доцільно змінити на «особою, яка має судимість», адже саме останнє використовується у КК України і завжди має, на відміну від вживаного в КПК поняття негативні правові наслідки для особи, обумовлює її особливий правовий статус. Поняття «раніше судима особа» і «особа, яка має судимість» не рівнозначні, адже не всі раніше судимі особи мають судимість. Припинення судимості анулює всі кримінально-правові та загально-правові наслідки засудження і призначення покарання. Особа, судимість якої погашена або знята, не повинна відчувати жодних негативних наслідків колишньої судимості. Врахування погашеної чи знятої судимості при вирішенні будь-яких питань, у тому числі і при характеристиці особи, суперечить самій суті інституту припинення судимості і є неприпустимим. Тому вважаємо, що розмір застави у розмірі не менше п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян повинен встановлюватися лише щодо підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, які мають непогашену (не зняту) судимість. Щодо інших осіб законодавець встановив мінімальний розмір застави у вигляді не менше п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. До «інших осіб» залишилось віднести «раніше не судимих» підозрюваних, обвинувачених, підсудних, які вчинили злочин невеликої або середньої тяжкості, а також «раніше не судимих» підозрюваних осіб у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину. Вважаємо, що для останньої категорії осіб мінімальний розмір застави є надто низьким, його необхідно збільшити до мінімального розміру застави, який встановлюється для осіб, *обвинувачених* у вчиненні аналогічних злочинів. З урахуванням вищевикладених міркувань у ч. 2 ст. 154¹ КПК України норму, яка встановлює мінімальні розміри застави, доцільніше було б викласти у такій редакції: *«...він не може бути меншим: щодо особи, підозрюваної чи обвинуваченої у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, — однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; щодо особи, яка має судимість — п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; щодо підозрюваних, обвинувачених, підсудних, які вчинили злочин невеликої або середньої тяжкості і не мають судимості, — п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».*

В діючому кримінально-процесуальному законодавстві неналежна увага приділяється процесуальному оформленню документів кримінального судочинства. Норми КПК України переважно встановлюють їх типову структуру, а також вказують на найбільш важливі елементи їх змісту. Іноді в КПК України навіть не вказуються назви процесуальних документів (не кажучи вже про їх структуру і зміст), у складанні яких виникає необхідність у органів і посадових осіб, які ведуть та безпосередньо здійснюють кримінально-процесуальне провадження. Це призводить до невпорядкованості та неодноманітності їх складання особами, у провадженні яких знаходяться кримінальні справи. Так, у судово-слідчій практиці зустрічаються випадки винесення постанов про зміну кваліфікації злочину, але процесуальний порядок їх складання й змісту в КПК України не передбачається, назва такої постанови не згадується в жодній нормі КПК України, лише ч. 1 ст. 221 КПК України передбачає можливість заявлен-

ня обвинуваченим і його захисником клопотання про зміну кваліфікації злочину. Аналогічне питання в Російській Федерації було вирішено на законодавчому рівні з прийняттям нового кримінально-процесуального кодексу (2001), де зразки процесуальних документів стали його додатками [12, 28].

Не приведено у відповідність з нормами КК України також і п. 6 ч. 1 ст. 433 КПК України, в якому вживається застаріле поняття «підмовник», хоча в новому кримінальному законодавстві введено поняття «підбурювач». У кримінально-процесуальному законі існують також відсилаючі норми, в яких робиться невірне посилання або посилання на неіснуючу частину статті КПК України. Як приклад можна назвати п. 6 ч. 1 ст. 6 КПК України, в якій робиться посилання на виключену ч. 5 ст. 27 КПК України, а також ст. 216 КПК України, яка містить невірне посилання на ч. 3 ст. 236^б КПК України.

Кримінально-процесуальний закон містить ряд норм, викладених у надмірно категоричній формі, що ускладнює їх тлумачення. До них можна віднести, зокрема, ч. 10 ст. 106 КПК України, в якій зазначається, що затримання підозрюваного у вчиненні злочину не може тривати більше сімдесяти двох годин, при цьому ч. 8 ст. 165² КПК України передбачає можливість продовження цього строку до десяти, а у деяких випадках — до п'ятнадцяти діб. Стаття 68 КПК України дозволяє викликати і допитати як свідка кожну особу, про яку є дані, що їй відомі обставини, які відносяться до справи, не зазначаючи про наявність виключень, передбачених ст. 69 КПК України тощо. У відповідності із ч. 2 ст. 127 КПК України слідчий у разі необхідності може залучити понятих до участі у проведенні освідування, а у відповідності до ч. 1 ст. 128¹ КПК України — також і спеціаліста. Проте згідно з ч. 4 ст. 193 КПК України про результати освідування, проведеного слідчим, складається протокол, який підписують лише слідчий та освідуваний, при цьому реалізація прав та обов'язків інших учасників залишається не вирішеною. Про можливість прийняття участі у слідчому освідуванні інших осіб, зокрема понятих та спеціаліста, а також підписання ними протоколу слідчої дії у ст. 193 КПК України не йдеться. Однак у ст. 195 КПК України, згідно з вимогами якої має складатися протокол освідування, зазначається, що протокол даної слідчої дії складається з додержанням загальних правил складання протоколів слідчих дій, викладених у ст. 85 КПК України, які передбачають підписання протоколу всіма особами, які були присутні або брали участь у проведенні цієї слідчої дії. З огляду на це ч. 3 ст. 193 КПК України доцільно було б доповнити таким реченням: *«У разі необхідності слідчим до участі в проведенні освідування можуть бути залучені поняті, а також спеціаліст»*, а у першому реченні ч. 4 ст. 193 КПК України спростити зайву декларативність, виключивши з нього слова *«який підписують слідчий та освідуваний»*. Така ж зайва декларативність спостерігається і в інших нормах КПК України, зокрема в ч. 4 ст. 173, ч. 3 ст. 176, ч. 2 ст. 188, ч. 2 ст. 192, ч. 4 ст. 194 КПК України та ін.

Серед обставин, які підлягають доказуванню в кримінальній справі, повинні бути встановлені насамперед ті, що стосуються події злочину (п. 1 ст. 64 КПК України). Термін *«подія злочину»* є невдалим. Можна подумати, що тре-

ба встановити всі елементи складу злочину. Насправді ж тут слід з'ясувати об'єкт і такі ознаки об'єктивної сторони злочину, як: чи мали місце дія чи бездіяльність, передбачені кримінальним законом, і якщо мали, то час, місце, спосіб і обстановку, умови, за яких вони були вчинені. Наслідки злочину і причинний зв'язок між дією чи бездіяльністю мають встановлюватися при доказуванні характеру (фізична, моральна, матеріальна) і розміру шкоди, завданої злочином (п. 4 ст. 64 КПК України). Разом з тим при провадженні в справі *встановленню підлягають також так звані допоміжні факти (обставини)*, які не мають значення для доказування наявності чи відсутності події злочину, винності чи невинності певної особи тощо, *але мають допоміжне, забезпечувальне значення для встановлення обставин, які входять до предмета доказування в справі, для застосування заходів процесуального примусу, зупинення або закриття кримінальної справи*. Наприклад, перед допитом свідка слідчий повинен з'ясувати стосунки між свідком і підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим (ч. 4 ст. 167 КПК України); це необхідно для правильної оцінки показань свідка. На нашу думку, доцільно внести доповнення до глави 5 КПК «Докази», які регулюють, зокрема, предмет доказування і *допоміжні факти (обставини)*. Оцінка зібраних доказів і їх джерел у стадії порушення кримінальної справи відбувається за загальними правилами, передбаченими ст. 67 КПК України. Особливість полягає в тому, що її суб'єктами є тільки особа, яка провадить дізнання, орган дізнання, слідчий, прокурор, суддя і суд, тобто ті державні органи й посадові особи, які вправі порушити кримінальну справу або відмовити в цьому, виконуючи функцію вирішення заяв і повідомлень про злочини. Інших суб'єктів кримінального процесу, які вправі брати участь у доказуванні та оцінці доказів і їх джерел, у цій стадії ще немає [13, 226]. З цим твердженням, на нашу думку, є підстави не погодитися. Оскільки на цій стадії є й інші суб'єкти, а саме, особа, яка заявила про злочин, особи від яких відбирається пояснення, особи, які надають документи для перевірки, а також це «правопорушник» та «очевидці», як вони названі у протокольній формі досудової підготовки матеріалів. Разом з тим слід констатувати, що процесуальний статус цих суб'єктів законом закріплений недостатньо.

КПК України прямо вказує, що, наприклад, в описовій частині обвинувального висновку слідчий зобов'язаний зазначити докази, які зібрані у справі (ч. 2 ст. 223); у мотивувальній частині вироку суд повинен навести докази, на яких ґрунтуються його висновки (ч. 1 ст. 334). Пленум Верховного Суду України неодноразово у своїх керівних роз'ясненнях звертав увагу судів на необхідність обґрунтовувати рішення саме доказами, а не обмежуватися переліком їх джерел. Так, у постанові від 29 червня 1990 р. «Про виконання судами України законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку» він зазначив, що замість аналізу доказів деякі суди посилаються лише на прізвища потерпілих, свідків та інших допитаних у справі осіб, не розкриваючи змісту цих та інших джерел доказів, і вказав: «Суду належить дати аналіз усіх зібраних у справі доказів, тобто всіх фактичних даних, які містяться в показаннях

свідків, потерпілих, підсудних, у висновку експерта та інших джерелах доказів, які стверджують чи спростовують обвинувачення, не обмежуючись лише зазначенням прізвища свідка, потерпілого або назви проведеної експертизи тощо (п. 16)» [14].

Висновки. За роки свого існування КПК УРСР та України перетерпів велику кількість змін і доповнень. Новели для складної системи кодексу підходили не завжди, іноді виникали внутрішні суперечності. Одні усували — з'являлися інші. На сьогодні в ньому багато неузгодженостей, термінологічних, стилістичних та інших мовних недоліків. Постає необхідність прийняття кримінально-процесуального закону, в якому було б враховано не тільки позитивний досвід історичної правотворчості і розвинених західних держав, досягнення суміжних галузей права, а й використані досягнення лінгвістики та законодавчої стилістики, покликані узагальнити кращі варіанти мовної діяльності законодавця, застосовувати закономірності та правила словникових і граматичних ресурсів мови з тим розрахунком, щоб мова стала реалією законодавчої волі, мовленнєвою формою законодавчого твору. При розробці даного закону важливо не просто дотримуватись правил юридичної техніки, але й витримувати загальний стиль законодавства. Загромадженість його декларативними положеннями, закликами, побажаннями тощо девальвує юридичні засоби впливу на суспільні відносини. Прикладом такої загромадженості, окрім вищенаведеного, може бути, наприклад, ч. 2 ст. 191 КПК України, в якій зазначається, що спеціаліст, запрошений для участі в огляді, має бути не заінтересованим у результатах справи, хоча така вимога стосується всіх спеціалістів, які беруть участь у кримінальному судочинстві, про що зазначається у ч. 1 ст. 128¹ КПК України. Частина 1 ст. 127 КПК України вимагає при провадженні обшуку, виїмки, огляду, пред'явленні осіб і предметів для впізнання, відтворенні обстановки й обставин події, опису майна обов'язкової присутності не менше двох понять. Тому немає необхідності у повторному нагадуванні у кожній із статей, що регламентують порядок провадження і оформлення даних процесуальних дій про кількість понять, які мають бути при цьому присутніми. Так, ст. ст. 174, 191 КПК України вимагають присутності не менше двох понять при провадженні слідчих дій, які ними регламентуються, а в ст. ст. 175, 181, 192 вимагають присутності двох понять; і лише ст. ст. 187¹, 126, 194 вимагають присутності понять, не визнаючи їх кількості.

Крім того, в тексті КПК України 1960 р. трапляються ненормативні словосполучення й неюридична термінологія, що знижують його юридичну досконалість, наприклад: розшукні дії (ч. 3 ст. 114 КПК України), нові особи (ч. 2 ст. 275 КПК України), попередня стаття (ст. 287, ч. 1 ст. 299 КПК України), допитані свідки не зносилися з недопитаними (ст. 293 КПК України), судова справа (ч. 3 ст. 407 КПК України), способи злочину (ч. 3 ст. 426 КПК України), справа про неповнолітнього (ч. 1 ст. 439 КПК України) тощо

Необхідно об'єднати знання і зусилля юристів та лінгвістів на базі їх тісного органічного союзу, який відображає нерозривну єдність змісту і форми в праві.

Література

1. Савицкий В. М. Теоретическая модель Основ уголовно-процессуального законодательства / В. М. Савицкий. — М. : Госполитиздат, 1959. — 245 с.
2. Стратонов В. М. Кримінально-процесуальний закон: недосконалість юридичної техніки // Вісник ЗІОУ МВС України. — 2003. — № 4. — С. 201–209.
3. Лисюткин А. Б. Юридическая техника и правовые ошибки // Государство и право. — 2001. — № 11. — С. 22–28.
4. Кохановский В. П. Философские проблемы социально-гуманитарных наук : учеб. пособие для аспирантов / В. П. Кохановский. — Ростов н/Д, 2005. — 313 с.
5. Демченко В. Кримінально-процесуальний закон: стилістичні проблеми / В. Демченко, В. Стратонов // Право України. — 2002. — № 11. — С. 124–127.
6. Російсько-український словник наукової термінології. Суспільні науки / Й. Ф. Андерш, С. А. Воробйова [та ін.]. — К. : Наук. думка, 1994. — 600 с.
7. Кримінально-процесуальний кодекс України : офіц. тексти. — Л. : Новий світ–2000, 2005. — 224 с.
8. Словник юридичних термінів (російсько-український) / Ф. Андерш, В. Вінник [та ін.]. — Юринком, 1994. — 332 с.
9. Російсько-український словник ділової мови / уклад.: В. Підмогильний, Є. Плужник. — 3-тє вид., допов. й випр. — К. : Ред. журн. «Український світ», 1992. — 790 с.
10. Белкин Р. С. Эксперимент в следственной, судебной и экспертной практике / Р. С. Белкин. — М. : Юрид. лит., 1964. — 134 с.
11. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации [Электронный ресурс]. — Режим доступа : www.ICPO.AT.TUT.BY/crimergru.html.
12. Михеенко М. М. Кримінальний процес України / М. М. Михеенко, В. Т. Нор, В. П. Шибіко. — К. : Либідь, 1999.
13. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах (1973–1998).
14. Яременко В. Новий тлумачний словник української мови. У 4 т. Т. 4. Р–Я / В. Яременко, О. Сліпущка. — К. : Аконті, 1998.

Анотація

Василяка Д. К. Проблемні питання визначення понять та термінів у кримінально-процесуальному законі України. — Стаття.

Актуалізуються деякі напрямки розбудови кримінально-процесуального законодавства які сприятимуть розвитку пізнавальної діяльності в цілому та доказуванню в кримінальному судочинстві зокрема.

Ключові слова: розвиток, пізнавальна діяльність, юридична наука.

Аннотация

Василяка Д. К. Проблемные вопросы определения понятий и терминов в уголовно-процессуальном законе Украины. — Статья.

Указаны некоторые направления реформирования уголовно-процессуального законодательства, направленные на развитие познавательной деятельности и процесса доказывания в уголовном судопроизводстве.

Ключевые слова: развитие, познавательная деятельность, юридическая наука.

Summary

Vasylak D. K. Problematic issues of definitions and terms in the criminal procedure law of Ukraine. — Article.

It was explained the directions of research activity development and provement in crime judgment in the article.

Keywords: research activity, science, development.